

[Píram i Tisbe]

«Píram i Tisbe —ell el més bell de tots els joves, ella la més destacada de les noies d'Orient— vivien en dues cases contigües a la ciutat que es diu que Semíramis va envoltar d'una alta muralla de maons.⁸ El veïnatge va fer que es coneguessin i que donessin els primers passos del seu amor; aquest va anar creixent amb el temps, i s'haurien unit també en matrimoni, però els seus pares els ho van impedir; el que no van poder impedir es que una ardent passió s'ensenyorís dels cors de tots dos igual. No tenen cap mitjancer; es comuniquen per gestos i per senyes, i com més amaguen el seu foc interior, més intens esdevé aquest. La paret comuna a les dues cases estava esberlada amb una esquerda que s'havia produït molt de temps abans, en el moment de la construcció. Aquest defecte, del qual ningú no s'havia adonat al llarg dels segles (¿què no adverteix l'amor?) vosaltres, amants, vàreu ser els primers a descobrir-lo, i en vàreu fer un camí per a la vostra veu; per ell solien passar sense perill, en tènues xiuxiueigs, les vostres paraules d'amor. Sovint, quan a una banda s'havia situat Tisbe i a l'altra Píram, i s'havien adonat mútuament de l'hàlit de les seves boques, deien: "Paret envejosa, ¿per què t'interposes entre els amants? ¿Què et costaria deixar que s'unissin els nostres cossos, o, si això és demanar massa, que t'obrissis una mica perquè poguéssim besar-nos? Tanmateix, no som desagraïts; hem de confessar que et devem que hagis donat a les nostres paraules un camí de pas fins a les orelles estimades".

8. Babilònia.

Després d'haver pronunciat aquests mots inútils, cadascú des de la seva banda, van dir-se adéu en arribar la nit i van fer al seu costat de paret petons que no havien d'arribar a l'altre. L'aurora de l'endemà havia fet desaparèixer els estels nocturns i el sol amb els seus raigs havia eixugat el gebre de l'herba; van reunir-se en el lloc acostumat. Aleshores, després de molts planys murmurats en veu baixa, decideixen que en el silenci de la nit provaran d'enganyar els seus guardians i de sortir per la porta, i que, un cop fora de casa, deixaran també la ciutat; per no perdre's caminant pel camp obert, es trobaran al sepulcre de Ninus⁹ i s'amagaran sota l'arbre que li dona ombra. L'arbre que hi havia allà, al costat d'una font d'aigua molt freda, era una alta morera, carregada de fruits blancs com la neu. Estan d'acord en el pla; i ja la llum del dia, que els ha semblat que passava molt lentament, se submergeix a les aigües, i de les mateixes aigües, en surt la nit.

»Hàbilment, enmig de la foscor, Tisbe fa girar els golfos de la porta i surt, burla la vigilància dels seus i amb el rostre cobert per un vel es dirigeix a la tomba i seu sota l'arbre que havien convingut; l'amor la feia ser valenta. Però vet aquí que una lleona amb la boca escumejant, tacada de la sang d'uns bous que havia matat poc abans, s'atansa per apaivagar la seva set a les aigües de la font propera. La babilònia Tisbe la va veure des de lluny a la claror de la lluna [100] i va fugir amb passos temorencs fins a una cova obscura; en la seva fugida va deixar el vel, que li va lliscar de les espatlles. Quan la ferotge lleona va

9. Rei mític d'Assíria, fundador de Nínive.

haver apaivagat la set amb aigua abundant, i es dirigia de retorn als boscos, va trobar per atzar el mantell lleuger que la noia havia deixat i va esquinçar-lo amb la seva boca sangonosa. Píram va sortir més tard i va veure en l'espessa pols petjades indubtables d'un animal salvatge; el seu rostre va empal·lidir del tot; però, en trobar també la tela tacada de sang, va dir: "Una única nit portarà la ruïna a dos amants; dels dos ella era la més digna d'una llarga vida; la culpa és meva, jo t'he causat la perdició, t'he fet venir de nit a llocs plens de perills i no hi he arribat primer. Destrosseu el meu cos i devoreu amb ferotges mossegades les meves entranyes culpables, oh tots els lleons que habiteu en aquesta roca! És propi d'un covard, però, limitar-se a desitjar la mort". Pren el vel de Tisbe i se l'emporta sota l'arbre acordat; i, mentre amarava amb les seves llàgrimes i omplia de petons aquella peça de roba tan coneguda, va afegir: "Recull ara també el doll de la meva sang", i es va enfonsar en el ventre l'espasa que portava a la cintura. Tot seguit, ja a les portes de la mort, se la va treure de la ferida bullent i va quedar estès a terra de cara amunt; la sang li brollava fins a una gran alçada, igual que quan s'obre una esquerda en una canonada de plom malmesa i un llarg raig d'aigua surt xiulant pel petit forat i trenca l'aire amb la seva escomesa. Els fruits de l'arbre, ruixats de sang, es tornen foscos, i l'arrel, amarada, teneix de porpra les móres que pengen de l'arbre.

»Vet aquí que ella, encara atemorida, però no volent faltar a la cita amb l'amant, torna i cerca el jove amb els ulls i amb el cor, desitjant ardentment d'explicar-li els perills tan grans de què ha escapat; tot i que reconeix l'in-

dret i la forma de l'arbre quan el veu, el color dels fruits la fa dubtar; es demana si és el mateix. Mentre vacil·la, veu que uns membres tremolosos palpiten damunt el sòl ensangonat; va fer un pas enrere i, amb el rostre més pàl·lid que el boix, va sentir un estremiment semblant al del mar quan s'agita perquè una brisa lleugera passa fregant la seva superfície. Però, quan, un instant després, va reconèixer el seu amor, va començar a castigar-se els braços innocents amb cops sorollosos, i, arrencant-se els cabells i envoltant amb els braços el cos de l'amat, va omplir de llàgrimes la ferida i va mesclar el seu plor amb la sang; i, omplint de besos el rostre glaçat, va exclamar: "Píram, ¿quina adversitat t'ha arrabassat de mi? Píram, respon; és la teva estimadíssima Tisbe qui et crida; escolta'm i aixeca el teu cap abatut". En sentir el nom de Tisbe, Píram va aixecar els ulls, afeixugats ja per la mort, i després de mirar-la, els tornà a tancar. Aleshores, quan va reconèixer la seva roba i va veure la beina d'ivori sense l'espasa, va exclamar: "La teva pròpia mà i el teu amor t'han perdut, infortunat! La meua mà té també prou força per fer això, [150] i també tinc amor; ell em donarà forces per ferirme. Et seguiré en la mort, i hom dirà que jo he estat la causa i la companya de la teua perdició; la mort, ai las!, era l'única cosa que podia arrencar-te de mi, i ni la mort no podrà arrencar-te'n. Això, tanmateix, us supliquem tots dos, oh pobres pares meus i seus: que a aquells que ha unit un amor fidel i la seva hora darrera, no els impedi de reposar a la mateixa tomba. I tu, arbre, que amb les teves branques cobreixes ara un cos desventurat i aviat en cobriràs dos, conserva les marques de la sang i dóna per sempre més fruits negres, vestits de dol, en record de la

sang que tots dos hem vessat". Així va parlar i, col·locant la punta de l'espasa sota el seu pit, va deixar-se caure damunt del ferro, encara calent de la sang de Píram. Les seves súpliques, però, van commoure els déus i van commoure els pares; perquè el color del fruit és negre, quan madura, i les restes de les seves pires fúnebres descansen a la mateixa tomba».

[Venus i Mart]

Havia acabat; després d'un breu interval, començà a parlar Leucònoe; les germanes l'escoltaven en silenci.

«Fins i tot aquell que tot ho regula amb la seva llum celestial, el Sol, va caure en mans de l'amor; us vull explicar els amors del Sol. Hom diu que aquest déu va ser el primer a veure l'adulteri de Venus amb Mart;¹⁰ perquè aquest déu és el primer a veure totes les coses. Ell, impressionat pel fet, va revelar al marit, el fill de Juno,¹¹ l'ultratge contra el seu llit i el lloc de l'ultratge. El marit va perdre el control d'ell mateix i de la feina que tenia entre mans; tot seguit va preparar amb la llima unes cadenes, una malla i uns llaços de bronze, que no es podien veure a simple vista; ni les fibres més fines, ni les teles d'aranya que pengen de les bigues dels sostres, superarien aquest treball; les fa de tal manera que reaccionin al contacte més lleuger i al moviment més petit, i les col·loca convenient-

10. Aquest episodi és narrat per Homer a *Odissea* VIII, versos 266 i seg.

11. Vulcà.